

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 19-20 травня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

ЛІТЕРАТУРА:

1. Решения партии и правительства по хозяйственным вопросам. 1917-1967 гг. Сборник документов за 50 лет. – В 5-ти т. – М.: Политиздат, 1967. – (Т. II. 1929-1940 гг.). – 798 с.
2. *Filtzer D. Soviet Workers and Late Stalinism: Labour and Restoration of the Stalinist System after World War II / D. Filtzer.* – Cambridge: University Press, 2002. – 294 pp. (xviii + 276).
3. Сборник законов СССР и Указов Президиума Верховного Совета СССР (1938 – июль 1956 гг.). – М.: Государственное издательство юридической литературы, 1956. – 500 с.
4. Трудовые резервы СССР. Сборник официальных материалов / Сост. М.С.Розофаров – М.: Государственное издательство юридической литературы, 1950. – 376 с.
5. Восстановление Приднепровья (1946-1950): документы и материалы / Рук. кол. сост. И.Ф. Курас. – К.: Политиздат Украины, 1988. – 540 с. (VI+534);.
6. Держархів Сумської обл., ф. Р-3369, оп. 1, спр. 29, 39 арк.

ПОСТМОДЕРНІЗМ У ФІЛОСОФІЇ ПРАВА

Кульба М. П

аспірант кафедри АГПФЕБ

Сумського державного університету юридичного факультету

Теліженко Л. В.

д. філос. н., доцент кафедри ТДП юридичного факультету

Сумського державного університету

Сьогодні значне місце у осмисленні філософсько-правових проблем займає постмодерністська методологія, в межах якої розуміння права пов'язується з різноманітними конструктами та процедурою деконструкції правового тексту. З точки зору постмодернізму традиційне уявлення про право як єдину систему норм, яка регламентує соціальну поведінку людей, вважається не більше, ніж міфом. Адже суспільство має потребу в нових формах правового мислення, відповідно до яких діяльність юриста має полягати у пошуку в кодексах і законах потрібної комбінації для вирішення справи, зокрема шляхом нового трактування таких понять (не визначень), як свобода, відповідальність, авторитет, науковість, істина тощо, які і мають складати основу відповіді на ключові проблеми регулювання соціальної поведінки та виникаючих конфліктів. Такий постмодерністській підхід у праві породжує, зокрема, правовий нігілізм, основу якого складає «негативне ставлення до права, зневіра в його можливості вирішувати нагальні проблеми так, як того вимагає соціальна справедливість» [1]. При цьому проявляється правовий нігілізм переважно у викривленні уявлень про цінність права, ігноруванні вимог закону та зневажливому ставленні до правових принципів і традицій. Власно це і відповідає самому поняттю «нігілізм», яке походить від латинського nihil, що в перекладі означає «ніщо», «нічого».

Учені сьогодні виділяють три рівні правового нігілізму: на високому поверсі суспільної свідомості у вигляді ідеологічних течій і теоретичних доктрин; на рівні повсякденної, масової свідомості у формі негативних установок, стійких неупереджених стереотипів; та як відомчий нігілізм, який проявляється у тому, що досить часто підзаконні акти стають над законними, викликаючи небажані колізії [2,

с. 64]. Останнє може проявлятися і як видання суперечливих, паралельних чи навіть взаємовиключних правових актів, що нейтралізують один одного, або як відсутність взаємодії між юридичними нормами, що приймаються у великій кількості і т. д.

Негативною реалією правового нігілізму в сучасному світі стали і так звані «подвійні стандарти», які заперечують саму необхідність права і законності, або ж навпаки, вітають їх за умови, що вони існують тільки для «інших», країн, народів, верств населення тощо.

Особливо часто сьогодні правовий нігілізм проявляється по відношенню до прав людини як головного елемента держави та суспільства. Ми можемо це бачити у невпорядкованості законодавства, його нестабільності та суперечливості; низькій правовій і професійній культурі; слабкості механізму приведення в дію прийнятих законів; низькому рівні правосвідомості; низькій ефективності діяльності правоохоронних органів; відсутності стабільності та однаковості в регулюванні суспільних відносин; відсутності системи правової інформації, професійного навчання посадових осіб тощо.

Даний феномен проявляється і в не бажанні визнавати основоположні конституційні норми, а саме: людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека. У країні вони офіційно визнаються найвищою соціальною цінністю, а права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

Та які б форми й прояви правового нігілізму ми не називали, всі вони, на думку вчених, мають спільні, найбільш характерні риси, серед яких:

- підкреслено демонстративний, войовничий, конфронтаційно-агресивний характер і не контрольованість;

- глобальність, масовість, широка поширеність не тільки серед громадян, соціальних і професійних груп, але і в офіційних державних структурах, законодавчих, виконавчих і правоохоронних ешелонах влади;

- різноманіття форм вияву від кримінальних до легальних (легітимних), від парламентсько-конституційних до мітингово-охлократичних, від «елітарних» до побутових;

- особлива міра руйнівності, опозиційна спрямованість, регіонально-національне забарвлення;

- злиття з державним, політичним, етичним, духовним, економічним, релігійним нігілізмом, що створюють разом єдиний руйнівний процес;

- зв'язок з негативізмом - більш широкою течією, що захопила в останні роки українське суспільство в ході створення нової системи, зміни способу життя [3].

Особливо слід наголосити, що правовий нігілізм як прояв постмодерністської культури, є цілком закономірним явищем, оскільки сама особливість постмодернізму полягає в тому, що він орієнтується на нецілісну, дисгармонійну, вільну від моральних вимог особистість. Приймаючи цинічний розум з його логікою відмови від моралі, він поставив під сумнів навіть значення і цінність невід'ємних прав людини як правової універсальї. Не будучи ні науковою парадигмою, ні єдиною теорією, ні тим більше методологією з розробленими принципами, закономірностями, мовною сіткою, яку можна було б застосувати як науково-філософський підхід до правової реальності, у якій головне місце займала б людина, постмодернізм лише зруйнував традиційні погляди щодо людини та суспільного життя. У праві він став особливо небезпечним, оскільки «право існує тільки до тих пір, поки є якісь спільні культурні

орієнтири суспільної згоди у питаннях «що таке добре і що таке погано», які у сучасній культурі споживання фактично зникли [4, с. 65].

Отже, постмодернізм у праві, який відобразився, зокрема, у формуванні такого феномену, як правий нігілізм, є негативним явищем, наслідки якого мають негайно долатися, зокрема шляхом формування нового наукового уявлення більш високого рівня про сутність людини та її цінність як сутність та цінність самого права.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Турчина О.С. Правовий нігілізм: сутність та шляхи подолання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/turchina-o-s-pravoviy-nigilizm-sutnist-ta-shlyahi-podolannya/>.

2. Протасов В.Н. Теория права и государства. Проблемы теории права и государства: вопросы и ответы. / В.Н. Протасов. – М.: Новый Юрист, 1999. – 240 с.

3. Бондаревський В.Г. Правовий нігілізм в Україні та шляхи його подолання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-11919.html>.

4. Левакин И. В. Актуальные проблемы государства и права / И. В. Левакин // Вопросы философии. – 2013. – № 1. – С. 58 – 65.

НАРОДНА ПРАВОТВОРЧА ІНІЦІАТИВА ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАКОНОТВОРЧИХ ПОВНОВАЖЕНЬ НАРОДУ

Рябченко Т. О.

*к.ю.н., викладач кафедри ТІДП юридичного факультету
Сумського державного університету*

У сучасних умовах реформування державно-правових інституцій, посилення глобалізаційних, інтеграційних факторів розвитку державності і правової системи в Україні, демократизації суспільного життя, поглиблення взаємодії держави та громадянського суспільства особливої актуальності набуває переосмислення сутності правотворчості і шляхів її оптимізації на прикладі безпосередньої правотворчості народу.

Правотворчість народу як самостійний вид правотворчості є безпосередньою правовою діяльністю народу, пов'язаною з прийняттям, зміною чи скасуванням актів чинного законодавства. Якщо правотворчість держави має на меті створення єдиної, внутрішньоузгодженої системи норм, яка регулює різні за змістом суспільні відносини, вдосконалення національного права, підвищення якості нормативно-правових актів, то правотворчість народу поряд із цим обумовлена необхідністю легітимації правових норм, що регулюють найважливіші суспільні відносини, самим народом, їх гарантування не лише примусовою силою держави, а й внутрішнім усвідомленням потреби виконання через власну причетність до їх встановлення [1, с. 57].

Правотворчість народу виявляє свій нерозривний зв'язок із принципом народного суверенітету та результативними формами його реалізації. Безпосередня правотворчість народу як вид правотворчості в Україні реалізується у формі референдуму (референдна правотворчість). При цьому, мова йде виключно про всеукраїнський референдум, який дозволяє народові безпосередньо приймати такі важливі акти чинного законодавства, як Конституція та закони України, вносити до них зміни.